

SIGNALEN VAN KINDERMISHANDELING

Verschillende signalen kunnen wijzen op kindermishandeling. Tegelijkertijd is er geen enkel signaal dat je daar zekerheid over kunt geven: elk signaal kan ook een andere oorzaak hebben. En niet alle kinderen of jongeren zenden signalen uit: soms is er nauwelijks iets aan hen te merken, omdat ze het goed kunnen verbergen. Bovendien zeggen signalen niets over de pleger: kinderen kunnen ook door anderen dan hun ouders mishandeld zijn.

Een signalenlijst is bedoeld om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen. Het is niet de bedoeling om met een signalenlijst in de hand een kind of ouders te gaan observeren.

Over het algemeen geldt dat hoe meer signalen je herkent, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Het gaat dus om de samenhang van de signalen, in combinatie met het verhaal dat betrokkenen vertellen.

Signalen worden vaak onderverdeeld in verschillende categorieën: lichamelijke signalen, signalen in gedrag en houding, psychosomatische/psychische signalen. Ook kunnen signalen zichtbaar zijn bij het slachtoffer en bij de pleger. De interactie tussen beiden is bovendien veelzeggend!

Signalen bij het slachtoffer / de cliënt

Lichamelijke signalen

- Letsels, zoals blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- Lijdt aan ondervoeding of uitdroging, groeiachterstand
- Eetstoornissen
- Vervuiling (lijf en kleding)
- Slechte conditie van de huid of huiduitslag (zoals decubitus, open wonden)
- Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- Slecht onderhouden gebit
- Vaak ziek, slecht herstellen van ziekte
- Oververmoeid
- Achterblijvende motoriek
- Niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag en houding

- Sterke wisselingen in gedrag of stemming bij aanwezigheid van specifieke personen of in specifieke omstandigheden
- Plotselinge gedragsverandering
- Zelfbeschadigend gedrag
- Schuchter of wantrouwend gedrag
- Passief, lusteloos, weinig interesse in spel, depressief
- In zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- Erg nerveus
- Labiel
- Hyperactief

- Negatief lichaamsbeeld
- Negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- Slechte leerprestaties, rondhangen na school Alcohol- of drugsmisbruik
- Weglopen
- Crimineel gedrag

Tegenover andere kinderen:

- Wreed ten opzichte van anderen en dieren
- Speelt weinig met andere kinderen
- Vluchtige vriendschappen
- Niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders:

- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- agressief

Tegenover andere volwassenen:

- Angst om zich uit te kleden, voor lichamelijk onderzoek
- Verstijft bij lichamelijk contact
- Angstig, schrikachtig, waakzaam
- Meegaand, volgzaam
- Agressief
- Overdreven aanhankelijk
- Wantrouwend
- Vermijdt oogcontact

Gedrag van de ouder

- Onverschillig over het welzijn van het kind
- Laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- Troost het kind niet
- Geeft aan het niet meer aan te kunnen
- Is verslaafd
- Is ernstig (psychisch) ziek
- Kleedt het kind te warm of te koud aan
- Zegt regelmatig afspraken af
- Houdt het kind vaak thuis van school
- Heeft irreële verwachtingen van het kind
- Zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- Samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- Sociaal isolement
- Alleenstaande ouder
- Partnermishandeling
- Gezin verhuist regelmatig
- Slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- Verwondingen aan geslachtsorganen
- Vaginale infecties en afscheiding
- Jeuk bij vagina of anus
- Pijn in bovenbenen
- Pijn bij lopen of zitten
- Problemen bij plassen
- Urineweginfecties
- Seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- Drukt benen tegen elkaar bij lopen
- Afkeer van lichamelijk contact
- Maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- Zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Gebaseerd op:

Wolzak, A. (2012, 7^e druk) *Kindermishandeling: signaleren en handelen. Basisinformatie voor mensen die werken met kinderen*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut